

מהדורת לאנדוי

ספר

נתיב מצותיך

חלק א'

הקדמה ודרך ונתיב להבאים בשערי החסידות ביאור תורת החסידות בפנימיות ועמקות דרך הקודש מקודש הקדשים אור שבעת הימים הבעל שם טוב מרן רבינו ישראל ב"ר אליעזר זיע"א עפ"י הקדמות מכתבי מרן האלוקי רבינו האר"י הח"י רבי יצחק לוריא אשכנזי זיע"א

חברו ויסדו על ידי יחיד בדורו בתורת החסידות הגאון הקדוש המפורסם בספריו הקדושים המקובל האלוקי האר"י הח"י נהירין ליה שבילי דרקייע כשבילי דנהר דע"ה מאריה דכולי תלמודי שר התורה ושר בית הזהר אדונינו מורינו ורבינו רשכבה"ג מרן

רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל סאפריין זצוקלה"ה
מקאמרנא

בהגאון הקדוש מורינו ורבינו רבי אלכסנדר סענדר זצוקלה"ה
אבדק"ק קאמרנא

יוצא לאור ברוב פאר והדר, מדוקדק בתכלית הדקדוק, מנוקד ומאיר עיניים, עריכה חדשה, ביאור משולב, עם הערות וביאורים וציזנים מספרי קודש ומשאר ספרי רבינו המתבר

ע"י מכון 'אור פני יצחק'
שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עיה"ק ירושלים תובב"א
שנת ה' תשע"ט לפ"ג

נְתִיב מִצֹּתֶיךָ

©

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור
ע"י מכון 'אור פני יצחק'
שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק
מיסודו של הגה"צ
מוה"ר מתתיהו סאפרין זצ"ל
בנשיאות
כ"ק מרן אדמו"ר מקאמרנא שליט"א

ניתן להשיג הספר:

02-5823727

052-7643092

כתובת דוא"ל:

shoshana8448@012.net.il

סדר ועימוד:

ש"ס 053-3177225

עיצוב כריכה ושערים:

שילוב 052-7680880

מעלות המהדורה החדשה של ספר 'נתיב מצותיך'

אלו הם מעלות המהדורה החדשה של ספר 'נתיב מצותיך', אחת לאחת, פנים חדשות באו לכאן, עם הרבה הוספות חשובות ומדורי ביאור חדשים, כאשר עיניכם תחזינה מישרים:

• ביאור משולב •

'ביאור משולב' על 'נתיב מצותיך'. מדור חדש של 'ביאור מפורש' הדק היטב בשום שכל, על כל מילה ומילה של דברי רבינו הקדוש, משוזר ומשולב בתוך דבריו הקדושים באופן נפלא. להאיר ולהעיר את לב המעיין ליכנס בעומק דברי רבינו. אשר לא נראה כבושם הזה מעולם. הביאור נכתב בדרך היותר קרוב לפשט. ובדרך אפשר לפי קוצר המשיג ועומק המושג. ותן לחכם ויחכם עוד.

• הקדמות קצרות •

'הקדמות קצרות' לכל קטע וקטע. כדי להקל על המעיין ליכנס בדברי רבינו העמוקים, הוספנו הקדמה קצרה לפני כל קטע וקטע, בתחילת הביאור המשולב, בו יבואר בבהירות ובתמצית, על מה נסוב עיקר דברי רבינו בקטע שלפנינו, כך שידע הקורא והמעיין את אשר לפניו, ויבוא ליכנס לעומק ההבנה.

• מדור הערות וביאורים •

'מדור הערות וביאורים'. אשר בו נוספו 'ביאורים' בדברי רבינו הקדוש בטוב טעם ודעת, מתוך עיון רב. וכן הוספנו 'הארות והערות' לעורר את לב המעיין לבוא לעומק הדברים. וגם לרבות 'מובאות' רבות מדברי האריז"ל והבעל שם טוב ושאר ספרי חסידות ועוד ספרים המובאים או מרומזים בדברי רבינו, השופכים אור חדש על דברי רבינו, ופותחים פתח וצוהר להבנת דבריו העמוקים.

עבודה מיוחדת הושקעה במדור 'הערות' לחפש בספרי קדמונים ראשונים ואחרונים וספרי חסידות עד כמה שידינו מגעת, למצוא סימוכין לדברי רבינו הקדוש, והרואה יראה מתוך אלו ההשוואות והסימוכין שהבאנו בהערות, עד כמה גדול כוחו של רבינו הקדוש בבקיאות נפלאה ונדירה בכל מכמני התורה הקדושה, אשר כל רז לא אניס ליה, באופן מבהיל.

כמו כן הובא וצויין מדברי רבינו במקומות אחרים, כגודע שדברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר. ובפרט בדברי רבינו הקדוש אשר בהרבה מקומות סמך את דבריו על מה שכבר כתב וביאר בענין זה במקומות אחרים, ולזה השתדלנו להביא ולהעתיק את דברי רבינו הקדוש בשאר מקומות, ככל שידינו מגעת, וכפי אורך היריעה. ואמנם זאת למודעי, כי לפעמים מחמת האריכות לא היה ביכולת להעתיק את לשונות רבינו בשלימותן, והעתקנו רק מה שהיה נחוץ לצורך הענין, והרוצה לעמוד על עיקרן של דברים עליו לעיין בגוף הספר במקומו.

• **כותרות צד** •

לתועלת המעיינים הצבנו 'כותרת תמציתית' בצד כל קטע וקטע בביאור המשולב. אשר כל כותרת היא סיכום ותמצית דברי רבינו באותו הקטע, במילים ספורות. הוספה חשובה זאת מיועדת להקל על הקורא לסכם ולתמצת בקצרה את כל האמור באותו הקטע. ובכך להוסיף משנה בהירות בהבנת עומק הספר. כמו כן, יקל לחפש כל נושא או חידוש וכיוצא הנחוץ ללומד בדברי רבינו, כאשר הכותרת מציינת לפני כל קטע וקטע מהו תוכן הנושא הנדון בו.

• **תמצית הנושאים** •

בתחילת כל 'שבילי' ו'שבילי' הובא סיכום ו'תמצית' כל הנושאים הנידונים בדברי רבינו באותו 'שבילי' [מחולק לפי מספר ה'אותיות' של ה'שבילי']. נחיצות ההוספה הזאת היא, באשר דרך רבינו לבאר כמה עניינים ונושאים בכל 'שבילי' ו'שבילי', בדרך 'מענין לענין באותו ענין', ולעתים קרובות רואה המעיין את עצמו בלא מוצא מחמת ריבוי העניינים. על כן, ריכזנו בתחילת כל 'שבילי' ו'שבילי' סיכום כל הנושאים של אותה ה'שבילי', שהם בעצם ה'כותרות צד' הממצים את כל קטע וקטע כאמור לעיל, באופן שידע המעיין את אשר לפניו. גם יועיל מאוד הוספה זו, לכל מחפש נושא מסויים בדברי רבינו, שיוכל למצוא הנושא המבוקש דרך 'תמצית הנושאים', ומשם יבוא למצוא בניקל את הקטע הדרוש על אותו הנושא, דרך ה'כותרות צד' המופיעות בתחילת כל קטע וקטע.

• **פתח השער** •

'פתח השער'. כשמו כן הוא, מבוא נפלא, הפותח שער לכל הבאים ליכנס בהיכלי ספר 'נתיב מצותיך', העמוק מני עמוק. 'פתח השער' ערוך במעשה מלאכת מחשבת, להביא לפני המעיין והלומד את כל עיקרי יסודות ה'ספר', ועל מה נשתתו אדניה. לפי דרכו הנפלאה של רבינו הקדוש. במיוחד הארכנו ב'פתח השער' ל'נתיב אמונה', שהוא יסוד ובסיס לכל

ספרי רבינו הקדוש, והצבנו בו 'משנה סדורה' של כל 'דרכי העבודה' ויסדר העליה' ממדריגה למדריגה, עד למדריגה העליונה של 'התפשטות הגשמיות' ו'התייחדות האדם באור אין סוף', הכל ערוך בטוב טעם ודעת, באופן המתיישב על לב המעיין, כדי לעורר ולהלהיב את נפש האדם לעבודה שבלב, ולעלות במסילה העולה בית אל. כל זאת נעשה מתוך עמל ויגיעה עצומה לברר וללקט מן דברי רבינו הקדוש, המפוזרים הנה והנה בבחינת 'עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר, ועתה נארגו כולם יחד ל'מסכת' אחת נפלאה ביותר, באופן שכל לומד ומעיין ישתומם לראות עד כמה מגיעים עומק הדברים של רבינו הקדוש.

• 'תמצית' ותוכן העניינים •

חידוש נפלא הוספנו במהדורה שלפנינו, והוא מדור מיוחד בשם 'תמצית ותוכן העניינים' שנערך בדקדוק רב, אשר בו יבואו 'תמצית' כל דברי רבינו בספר 'נתיב מצותיך'. כי הנה דברי רבינו הקדוש הם בבחינת 'מועט המחזיק את המרובה', ובכל מילה ומילה הטמין ורמז רבינו חידושים ויסודות נפלאים, ולכך הוספנו את 'תמצית ותוכן העניינים' הערוך על פי לשון רבינו, באופן השווה לכל נפש, אשר בו יוכל הקורא לטעום מעט מן מתיקות הנפלאה והאור הנורא של רבינו הקדוש. ויהיה הדבר לתועלת בעזה"י להלהיב את לב המעיינים להגות בתורת רבינו הקדוש, ולדלות מדבריו הקדושים פנינים יקרים ונפלאים.

כמו כן יועיל מדור 'תמצית ותוכן העניינים' לחזרה ושינון בדברי רבינו. כי הנה דרכו של רבינו להאריך באריכות גדולה, מענין לענין, וברמזים וסודות ודברים עמוקים, ולכך יש לפעמים קושי לסכם את הענין או הרעיון בקצרה ולמעשה. ולזה השתדלנו במדור הזה לסדר את לשון רבינו הקדוש בקיצור ובתמצית, באופן שהלומד יראה את כל היריעה פרוסה לפניו ברהיטות ובהירות. ואמנם אף שבדרך כלל כתובים הדברים בקיצור, עם כל זה ישנם כמה מקומות שנאלצנו להאריך קצת, בכדי שלא להפסיק באמצע הרעיון או המושג שהעלה רבינו הקדוש.

אמנם זאת למודעי, שאין לסמוך כלל על לשון המובא ב'תמצית ותוכן העניינים', ועל הלומד לעיין אחר כך בפנים הספר הקדוש. ודי באזהרה זו.

בנוסף לזה, הוספנו בסוף הספר 'מפתחות' מפורטים, כדלהלן: א', מפתח לפסוקי תנ"ך. ב', מפתח ל'ספר הזוהר' ו'תיקוני זוהר' ו'זוהר חדש'. ג', מפתח לכתבי האריז"ל. ד', מפתח ל'תולדות יעקב יוסף', 'בן פורת יוסף', 'צפנת פענח', 'כתונת פסים', 'דגל מחנה אפרים', 'חסד לאברהם', 'ברית כהונת עולם'. ה', מפתח ותוכן 'צדיקים'. ו', מפתח ותוכן 'ספרים'.

• עריכה חדשה ומנוקדת •

ספר 'נתיב מצותיך' לרבינו הקדוש, עבר עריכה מחודשת ויסודית, הכולל: חלוקה לקטעים קצרים, פיסוק מלא, פתיחת ראשי תיבות, הדגשת לשונות הפסוקים, ועוד מעלות כאלו. וכל זה נערך ביגיעה ועמל רב, ובדקדוק אחר דקדוק וניפוי אחר ניפוי, כי ראינו כבר בהרבה מקומות שחלוקת הקטעים או פיסוק שלא בדקדוק שינה את הבנת כל הענין שלא כנכון, ועתה במהדורה שלפנינו באו על מקומם בעזה"י.

כמו כן להקל על המעיין הוספנו חלוקה ל'אותיות' בכל 'שבילי' ו'שבילי' של 'נתיב היחודים', [על הדרך שחילק רבינו ב'נתיב אמונה' ו'נתיב היחודי' ו'נתיב התורה', אשר כל 'נתיב' מחולק לכמה 'שבילים', וכל 'שבילי' מחולק לכמה 'אותיות'].

השקעה מיוחדת השקענו במלאכת עימוד וסידור הספר, באותיות חדשות מאירות עינים, ועימוד משובב לב ומרהיב עין.

עוד הוספנו במהדורה זאת ניקוד לדברי רבינו הקדוש, לתועלת רבים מן הלומדים אשר הניקוד הוא להם כקילורין לעינים. ויצויין בזאת. שהניקוד נערך בדקדוק רב על ידי מומחים לדבר, והוגה בהגה"ה מדוייקת.

במהדורה הזאת באו לראשונה אלפי 'מראי מקומות' חדשים, לכל דברי חז"ל וזוהר וכתבי האריז"ל ושאר ספרי חסידות* ועוד, שנזכרו בדברי רבינו במפורש או ברמז. כי זאת יש לדעת שכל דברי רבינו הקדוש בנויים ומיוסדים על דברי הקדמונים, וברוב הפעמים אף כתב את לשונו הקדוש לפי מטבע הלשון של חז"ל והקדמונים וספרי החסידות, ובפרט דברי ה'בעל שם טוב' זצ"ל, ועל זאת עמלנו ביגיעה אחר יגיעה למצוא דברי חפץ, מקור מים חיים, שורש דבריו הקדושים. ובעזה"י יגעת ומצאת תאמין, אם

*ראינו לנכון לציין קצת סדר עבודתינו בציוני הספרים. והוא.

א] דפי הספר של 'זוהר חדש' צויינו לפי דפוס מונקאטש, שהיה נפוץ בדור הקודם, ובנוסף לכך צויינו גם לדפוס ליוורנו אשר עליו מבוסס הפירוש 'מתוק מדבש'.

ב] כתבי האריז"ל צויינו [בדרך כלל] לפי הוצאת 'החיים והשלום'.

ג] ספר 'שער היחודים' צויין לפי דפוס לבוב, שהוא הנפוץ בידי הלומדים, [הגם כי לרבינו היה 'שער היחודים' דפוס קארעץ], זולת ב'נתיב היחודים' שהעתיק רבינו מן דפוס קארעץ, ולכן צויין שם לפי דפוס קארעץ, בנוסף לדפוס לבוב.

ד] ספר 'שער רוח הקודש' צויין לפי מהדורת ה'יוס"ד', [ולא דפוס ירושלים].

ה] 'ספר הגלגולים' צויין לפי מהדורת 'פרעמישלא' תרל"ה, שהוא הנפוץ בידי הלומדים, [הגם כי נראה שהיה לרבינו דפוס זאלקווא].

ו] 'ליקוטי תורה' ו'טעמי המצוות' צויינו לפי מהדורת וילנא תר"מ, שהוא הנפוץ בידי הלומדים, [הגם כי היה לרבינו דפוס זאלקווא].

ז] ספר 'תולדות יעקב יוסף' צויין לפי האותיות של מהדורת וויעליפאלי (ירושלים תשל"ג).

ח] ספר 'סור מרע ועשה טוב' ו'הוספות מהרצ"א', צויינו לפי 'מהדורת הצבי והצדק'.

כי את כולם לא מצאנו, אבל את רוב הדברים מצאנו במקורן ובשורשן. ולזאת נוסף במהדורה שלפנינו אלפי 'מראי מקומות' חדשים ומדוייקים. אך במקומות שיש בהם אריכות וכיוצא בו, צויין המראה מקום ב'מדור הערות וביאורים' העומד מתחת דברי רבינו.

• הגהה עפ"י דפוס לבוב תרמ"ד •

עמל ודקדוק רב הושקע בהגהת לשון רבינו על פי דפוס לבוב (תרמ"ד), שיצא לאור על ידי האדמו"ר הרה"צ רבי מנחם מאניש זצ"ל מפעלשטין בחיי אביו רבינו הקדוש רבינו ה'דמשק אליעזר', אשר נודע כמהדורה מדוייקת, כי בו הוסרו אלפי טעויות הדפוס שנפלו בדפוס ראשון (לבוב תרי"ח).

• הבהרה ומודעה •

באחרית דבר. באנו בזה בדברי הבהרה ומודעה, לפני הלומדים והמעיינים. כי ידענו גם ידענו, כי מי זה אשר ירהיב לגשת אל הקודש, ולנגוע בקצה קצהו של דברי רבינו הקדוש. אשר כל בר בי רב יודע, כי כל דבריו הם עמוק לפנים מעומק, רזים וסודות אשר לא שזפתם עין, מגלה טפח ומכסה אלפיים. ומי יאמר זכיתי לבי להשכיל ולהבין עומק כוונתו ופשר דבריו. אך בכל זאת, אהבה דוחקת את השורה, כאשר רבים אומרים מי יראני אור, ומי יפתח לנו איזה פתח אף גם כחודו של מחט, לטעום ממתיקות ונועם זיו דברי רבינו הקדוש. לכך אמרנו, לא עליך המלאכה לגמור. ונדחקנו ליכנס במשימה הגדולה, לפתוח מעט מן המעט של דברי רבינו, לפני הלומדים והמעיינים, אפס קצהו תראה כולו לא תראה. ואמנם בכך יתרבו בעז"ה ספסלי דבי מדרשא, לעסוק ולהגות בדברי רבינו הקדוש, ותן לחכם ויחכם עוד. והיה זה שכרנו.

למותר להדגיש, כי כל הביאורים נסובים לכוון את דברי רבינו באופן הכי קרוב לפשט, באופן שיקל על המעיין והלומד ליכנס לעומק דברי רבינו. אבל וודאי ובודאי, שיש מקום לבאר את דברי רבינו בהרבה מקומות בדרכים יותר עמוקים. ואנו לא נכנסנו לזה. כי אין מהדורת הספר שלפנינו מיועדת על כך. דע זאת.

כמו כן, גם בחלק הקרוב לפשט, יתכן לבאר כל דבר ודבר בעוד אופנים ומהלכים שונים, כי שבעים פנים לתורה, ואנו בחרנו את הדרך שהיה נראה לנו באותה שעה, שהוא היותר קרוב לאמיתות הפשט. ואמנם שגיאות מי יבין, ואתנו תלין משוגתינו.

ברכת ה' יבוא לאחד המיוחד שבחבורה ה"ה הרב הגאון מוה"ר שלמה איינהורן שליט"א אשר שם לילות כימים ביגיעה אחר יגיעה לבאר ולפרש כל חמירא בתורת רבינו מהרי"א מקמארנא זיע"א בטוב טעם ודעת עד

נתנאל סאפרין

בכ"ק אדמו"ר הגה"ק רבי שלום זצוק"ל

מקאמרנא

פעיה"ק ירושלים תובב"א

ארזי הברה 45/9 טל. 02-5823727

בס"ד

י' אייר תשע"ט. יומא דהילולא רבה דרבינו המחה"ק זיע"א
עיה"ק ירושלים תובב"א

יסודות האריז"ל ודרך הבעש"ט זיע"א, הוא אשר מתבאר בספה"ק דנן
הנקרא נתיב מצותיך, שהוא הקדמה לספרו הגדול אוצר החיים על תרי"ג
מצות, לרבינו אא"ז קוה"ק רשכבה"ג מרא דכולי תלמודי הגה"ק המקובל האלקי
אדונינו מורינו ורבינו רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל סאפרין זצוקל"ה זיע"א
מקאמרנא בן הגה"ק מורינו ורבינו רבי אלכסנדר סנדר סאפרין זצוקל"ה זיע"א
אבדק"ק קאמרנא.

אשר יוצא לאור ברוב פאר והדר בביאור משולב ביחד עם לשון רבינו אא"ז
זיע"א, והערות וביאורים מאירות עינים להבין ולהשכיל היטב היטב, כדרך
הספרים הקדושים כתם אופיר על מגילת אסתר ונוצר חסד על מסכת אבות.

והנני להזכיר בזה שבהוצאה השלישית שיצא לאור בעיה"ק ירושלים ע"י
אאמו"ר הגה"ק מוהר"ש מקאמרנא זצוק"ל זיע"א, הגיה את 'שביל היחודים'
אא"ז הגה"ק המקובל מורינו רבי ישראל יצחק הלוי רייזמאן זצוק"ל דומ"ץ
בעיה"ק ירושלים תובב"א.

ידוע שרבינו הקדוש ייסד ספריו הקדושים במיוחד עפ"י דברי מרן הבעש"ט
זיע"א בעצמו המזבאים בספרי החסידות הראשונים שהם ספרי התולדות יעקב
יוסף ודגל מחנה אפרים, וכפי מה שקיבל ביאורם מרבנותיו הגדולים זיע"א. כמו
שכתב רבינו הקדוש בספרו הקדוש 'אוצר החיים' סוף פרשת שלח (דף קו ע"ב)
אחרי שביאר איזה ספרים שיש ללמוד מכתבי מרן האריז"ל עיי"ש, כתב וז"ל:
וסוף דבר תאמין במה שהאמין אחרון בדורינו וגדול הנביאים מרן אלקי קדוש
הקדשים מורינו ורבינו הרב ישראל בן אליעזר בעל שם טוב שזכה לכתר שם טוב
[אבות פ"ד מי"ג, לעלות המלכות עד כתר שם טוב רישא דלא אתידע, (נוצר חסד
אבות פ"ו מ"ו)] אור זרוע לצדיק, ומספרי הכהן הגדול [הוא ספה"ק תולדות יעקב
יוסף ושאר ספריו] ודגל מחנה אפרים [לנכד מרן הבעש"ט זיע"א] תדרשהו
ותמצא מרגוע לנפשך, אשר זכה על ידי אמונותו באלקי ישראל ודביקותו

פתח השער לספר 'נתיב מצותיך'

פתיחה כללית

(א) הקדמות היחוד והיראה והעבודה. * (ב) העליה ע"י חכמת הסוד ב'דרך העבודה'. * (ג) ד' חלקי הספר. * (ד) הקדמה לספר 'אוצר החיים'. * (ה) שם הספר 'נתיב מצותיך'.

הקדמות
היחוד
והיראה
והעבודה

(א) כתב רבינו בהקדמה ל'נתיב מצותיך' (אות כט) וזה לשונו: **'נתיב מצותיך' מיוסד על הקדמות היחוד והיראה והעבודה וכו'.** עד כאן. והנה כי כן הוא, שבספר זה נתבאר כל דרכי העבודה והיראה, וכל סודות ה'יחוד', וכפי אשר נציג מהם 'ראשי פרקים' בפרקי 'פתח השער' לפנינו, ובקיצור נמרץ יש לסדרם כך: כי ישנם ג' דרכי עלייה, שהם בסוד **'בינה חכמה כתר'**, כי הנה ב'תחילת העבודה' נמצא האדם בדרגת **'זעיר אנפין ונוקביה'**, שהוא ענין לימוד התורה ותפילה ומצוות בפשטות, בלא התלהבות וחיות דקדושה, ויש לו עדיין נסיונות של תאוות והרהורים רעים, הנמשכים מן ג' קליפות הטמאות. ואחר כך עולה לדרגת **'בינה'**, שהוא ענין התלהבות וחיות ונעימות בעבודת השם ותורה ומצוות, בסוד חמימות הגבורות ו'נועם השם' של בינה, ומעתה אין לו כל כך נסיונות של תאוות והרהורים רעים מן ג' קליפות הטמאות [בדרך כלל], אמנם עדיין יש לו נסיונות של מידות רעות ופניות וגאווה, הנמשכים מן 'קליפת נוגה'. ואחר כך עולה לבחינת **'חכמה'**, שהוא ענין אור ושמחה שזכה להיות 'ישראל', ועוסק ביחודים אף בדברים גשמיים וענייני עולם הזה, ויש לו 'אהבת ישראל' ו'הכנעה ושפלות רוח' בפני כל אחד ואחד מבני ישראל, ועל ידי כך נזדכך מן המידות הרעות, ואין לו כל כך נסיונות של פניות וגאווה [בדרך כלל]. ואחר כך עולה לבחינת **'כתר'**, שהוא ביטול בבחינת **'אין'** לפני ה'אין סוף' ברוך הוא, עד שבא לבחינת 'התפשטות הגשמיות', על כל פנים ל'רגע אחד' בעת התפילה, ובזה זוכה להתקשר ולהתייחד עם 'אור אין סוף', בסוד ה'יחוד' העליון, אשר היא 'תכלית' כל המדריגות.

והנה כל אלו המדריגות והעליות, והדרכים האיך וכיצד ניתן לכל אדם להשיגם ולהגיע

אליהם, כאשר בכל מדריגה ועלייה ישנם פרטים ופרטי פרטים, כולם נתבארו באריכות גדולה בספר 'נתיב מצותיך', על פי יסודות הזוהר הקדוש והאריז"ל והבעל שם טוב. ואפס קצוה תראה בעזה"י להלן בפרקי 'פתח השער'.

(ב) והגם כי נתבארו בספר כמה וכמה דרכים ונתיבים ושבילים, אשר על ידם עולה האדם ב'סולם העליה' ממדריגה למדריגה, אם על ידי 'פרישות' מענייני עולם הזה, או על ידי העסק ב'יחודים' בדברים גשמיים, אם על ידי 'ביטול והכנעה', ועוד כהנה וכהנה דרכים ועצות, אמנם הדרך העולה על כולנה הוא לימוד 'חכמת הסוד' על 'דרך העבודה', שהוא לימוד הזוהר הקדוש וכתבי האריז"ל על פי הקדמות ה'בעל שם טוב', כי הלימוד בדרך זה מלהיב את הנפש במתיקות סודות התורה, אשר הוא המעלה את האדם לבחינת **'בינה'**, שהוא ענין התלהבות וחיות דקדושה ו'נועם השם' 'מעין עולם הבא', והלימוד הזה גם מזכך את המידות הרעות והפניות של האדם, אשר הוא המעלה את האדם לבחינת **'חכמה'**, שהוא ענין **'הכנעה ושפלות רוח'** ו'אהבת ישראל'. ומעתה כבר ראוי האדם לעלות לדרגה העליונה של 'יחוד'.

וזוהו 'תכלית' ספר 'נתיב מצותיך' לבאר דרכי העבודה והעליה והיחוד על פי חכמת הסוד ב'דרך העבודה', וכמו שכתב רבינו בהקדמת הספר (אות כט) וב'שער הספר' (שנת תר"ח) כי הספר מיוסד לבאר 'הקדמות היחוד והיראה והעבודה' על פי 'הקדמות הבעל שם טוב'. ומאידך גם מדגיש רבינו בכמה מקומות כי לימוד 'חכמת הסוד' שלא על 'דרך העבודה', אלא כדי להשיג 'ידיעות' ולהיות 'חכם' בחכמת הקבלה, אינו בכלל כל אלו המעלות, ולא עוד, אלא שעלול ליפול לידי גאווה ופניות שיהיו קורין אותו 'מקובל'.

העליה ע"י
חכמת
הסוד
ב'דרך
העבודה'

לְשֵׁם יַחֲוֹד קְוֹדְשָׁא פְּרִיךָ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהָ

נְתִיב אֱמוּנָה

שְׂבִיל הָרֵאשׁוֹן

אות א

וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַהָוָא (נראשית כו יז). 'אֱמוּנָת' (ישעיה לג ו) זֶה סֵדֶר זְרָעִים (שנת לא),

ביאור משולב

(א) 'אמונה' בסוד 'אור מים רקיע ק' ברכות'. * (ב) השגחת ה'אין סוף' * שמחה ביסורין מחמת ה'השגחה'. * (ג) כמה קושיות בדברי חז"ל * 'כפרה' ביסורים קלים * 'כופר' בהשם ובדוד * ביטול שיעבוד מלכות לקליפות בימות המשיח * ביאור 'מחלל שם שמים בסתר' * ביאור 'נפרעין ממנו בגלוי' * ביאור 'אחד שוגג ואחד מזיד'. * (ד) 'אמונה' רפואת הנפש. * (ה) ידיעת היחוד 'דרך כלל' * סילוק מחשבות זרות. * (ו) לכל ישראל יש 'עליה וירידה' * ירידה לצורך עליה * בזכות 'האמונה' נגאל * 'יחוד' במדריגה התחתונה. * (ז) יתחזק בפשיטות ובשמחה * תחילת העבודה בפשיטות. * (ח) הגשם והשלג ששב למעלה * 'שלג' סוד בנין קומת המלכות * אורות 'שלג' סיוע לעבודת ה' * 'גשם' סוד טיפת היחוד * 'שלג' ו'גשם' בעבודת ה' * חזרת ה'שלג' וה'גשם' רק לאחר היחוד * תיקון כל הדורות לעתיד לבוא. * (ט) השראת אורו ית' ע"י 'אמונה' * רשעים המבזין את הצדיק * ביזוי רבינו האור החיים' הק' * גדולת האור החיים, ונסיעת הבעש"ט לא"י * 'אמונה' בעת צער ויסורין * החולקים אין בהם ממש * למעלה חוששין מלהחליש דעת * טעימה מן עולם הבא. * (י) הכל נרשם למעלה * צופה כל המחשבות והמעשים * עבודת ה' בעת קטנות.

ארבע מדריגות וצמצומים הנקראים 'אור מים

רקיע מאה ברכות כמבואר באריז"ל (עץ חיים), שער ל"ט פ"ה)^ג, והוא גם סוד המשכת 'אור אין סוף', המתפשט ונמשך בכל העולמות ובכל המציאות בסדר של ארבע מדריגות של גילוי אורו יתברך הנקראים: 'אור' 'מים' 'רקיע' 'מאה ברכות' וכמו שיתבאר, ובהם הוא סוד 'האמונה', כמו שרמזו בגמרא (שבת לא). **'אֱמוּנָת'** (ישעיה לג ו) **זֶה סֵדֶר זְרָעִים**, כי צריך להאמין בכל 'סדר

אות א

יבאר סוד דברי חז"ל 'אמונת זה סדר זרעים', שצריך להאמין בכל 'סדר זריעת' אור העליון המתפשט ומשתלשל בכל העולמות ובכל המציאות, שהכל נמשך מן אור אין סוף ברוך הוא, והם ד' מדריגות של גילוי אורו יתברך הנקראים: 'אור' 'מים' 'רקיע' 'מאה ברכות':

כתוב בתורה **'וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַהָוָא וַיִּמְצָא בְּשֵׁנָה הַהִוא מָאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה'** (בראשית כו יב), ובפסוק הזה נרמז כל סדר זריעת הטיפה של אור העליון, המתפשט ונמשך בסדר של

'אמונה' בסוד 'אור מים רקיע ק' ברכות'

הערות וביאורים

ג. ראה ב'עץ חיים' שם באורך, כי תחילה מתפשטת הטיפה בבחינת 'אור' בסוד שם ע"ב, ואחר כך מתלבשת הטיפה בבחינת 'מים' בסוד שם ס"ג שהוא סוד 'דם האדם', ואחר כך נקרשת ונעשית בבחינת 'רקיע' בסוד שם מ"ה, [ואלו הם ה' פעמים מילת 'אור' ומילת 'מים' ומילת 'רקיע' הנזכרים במעשה בראשית], ואחר כך נעשה עליו בחינת 'עור' שהוא סוד 'מאה ברכות' [הנזכר ב'זוהר'] וסוד שם ב"ן. וז"ל ה'עץ חיים' שם [בדילוג]: הנה נודע שאין שום טיפה שאינה כלולה מע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והנה בחינת הטיפה עצמה של הזכר שהוא בחינת מוח הולד אינה אלא משם ע"ב דיו"ן לבד וכו', למעלה בדעת עליון וכו', ומשם נמשכין ביסוד דז"א, ודע הקדמה אחת שמה

א. רבינו פתח את ספרו בפסוק זה, כי נזכר בו שמו 'יצחק'. וגם מרומז בו שבספר הקדוש הזה מזריע 'יצחק' [שהוא רבינו] את אור החכמה הפנימית בלבבות ישראל, וכמו שכתב רבינו בתחילת הקדמת הספר (אות א): וממני תצמח זרע קודש לזרוע באור החיים להלהיב לבבות ישראל לתורה ולעבודה בחכמה הפנימיות וכו'. ע"כ. ב. [אפשר ששורש הדברים הוא, לפי המבואר ב'שערי צדק' (לבעל 'שערי אורה', שער א' ב): ש'מאה שערים' הוא בסוד 'מאה ברכות', ע"ש. וכן הוא בריקאנטי (פרשת תולדות, בראשית כו יב). ע"ש. ועל פי זה נדרש כל הפסוק לפי סדר השתלשלות של 'מאה ברכות', דהיינו בדרך 'אור מים רקיע']:

לִידַע שְׁיֵשׁ אֱלֹהִים אֲזַר אֵין סוֹף מְצוּי, 'אֶסְחָר כָּל עֲלָמִין' (הקדמת תיקוני זוהר' ו:),
וּמְמַלְא כָּל עֲלָמִין' (זוהר' רע"מ פנחס רכה:),
'לִית אַתָּר פְּנוּי מְנִיָּה' (תיקוני זוהר' תיקון ע'

ביאור משולב

נמצאו כל הנמצאים, והאור אין סוף 'ממלא כל
עלמין' [-העולמות] (זוהר' פנחס רע"מ רכה:), ואור אין
סוף 'אסחר כל עלמין' [-סובב את כל העולמות]
(הקדמת תיקוני זוהר' ו:), 'לית אתר פנוי מנייה' [-ואין
מקום שהוא פנוי מן אורו יתברך] (תיקוני זוהר' תיקון
ע' קכב:), ועל דגא זו אמר הפסוק 'ויזרע יצחק

זרעתי' אור העליון המתפשט ומשתלשל בכל
העולמות ובכל המציאות, שהכל נמשך מן אור
אין סוף ברוך הוא, ואלו הם ארבע המדרגות:
דרגא הראשונה הנקראת 'אור' הוא סוד 'אור אין
סוף', וצריך לידע ולהאמין שיש אלוה המתגלה
בסוד אור אין סוף, והוא מצוי ראשון אשר ממנו

הערות וביאורים

א"ס ב"ה, וידע שיש שם אלוה והוא מצוי וממלא כל עלמין ואסחר
כל עלמין לית אתר פנוי מנייה, ואתה מחיה את כולם בחסדו הגדול
להחיותם ולהעמידם על עמדם שיהיה להם חיים עושר וכבוד, וכו'.
עיין 'נתיב מצותיך' שביל אמונה אות א' ע"כ.

ו. ראה ברמב"ם (בהקדמה להלכות יסודי התורה): מצוה א' לידע שיש
שם אלוה. ע"כ. ושם (פ"א ה"א) כתב: יסוד היסודות ועמוד החכמות
לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל נמצא, וכל הנמצאים
משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמתת המצאו. ע"כ.
וכן ראה בדברי רבינו ב'אוצר החיים' (יתרו, מצוה כה, ק"ט ע"ב):
מצות עשה לידע ולהאמין וכו' שיש שם אלוה מצוי הממציא כל
המצויאות שנאמר (שמות יב כ) 'אנכי ד' אלהיך' וכו'. ע"כ. ועיי"ש.
ז. ראה ב'זוהר' רע"מ שם: איהו ממלא כל עלמין, ולית אוחרא
ממלא לון [-אור הא"ס ב"ה ממלא כל העולמות, ואין אחר שימלא
אותם]. ע"כ. וכ"ה ב'הקדמת תיקוני זוהר' (ה): ולעילא על כלא,
עלת על כלא, דלית אלהא עליה, ולאו תחותיה, ולאו לארבע
סטרי עלמא, ואיהו ממלא כל עלמין [-אור הא"ס ב"ה הוא למעלה
מכל העולמות, והוא סיבת הכל, שאין אלוה עליו, ולא תחתיו,
ולא לארבע רוחות העולם, והוא ממלא כל העולמות]. ע"כ. וכ"ה
בהקדמה להלן שם (ו:). וראה בהערה להלן בשם 'עץ חיים'.

ח. ראה ב'הקדמת תיקוני זוהר' שם: ואיהו אסחר לכל סטרי, דלא
מתפשטין יתיר מגבול דשוי לכל חד, ומדה דשוי לכל חד, וכלהו ברשו
דליה ברשות היחיד [-ואור הא"ס ב"ה מקיף לכל צדדי העולמות,
שלא יתפשטו יותר מגבול שעשה לכל אחד, ומן המדה שעשה לכל
אחד, והכל הם ברשות שלו הנקרא 'רשות היחיד', שהא"ס ב"ה הוא
יחידו של העולם]. ע"כ. וענין 'ממלא כל עלמין' ו'אסחר כל עלמין'
נאמר על 'אור אין סוף' כדאיתא ב'עץ חיים' (שער א פ"ב) וז"ל: נודע
ש'אור אין סוף' נוקב ועובר בעובי כל ספירה וספירה, ומלגאו כל
ספירה וספירה, ואסחר לון מלבר לכל ספירה וספירה, כנוכר בספר
ה'זוהר' פרשת בהר ברע"מ דף ק"ט [ע"ב] וז"ל 'אנת נשמה לנשמה'
כו', ובפרשת פנחס (רע"מ) דף רכ"ה [ע"א] ורכ"ו, וכן בהקדמת
התיקונים דף ד' (ה:ו) וז"ל 'ולעילא על כלא עלת על כל העלות לית
אלהא עליה ולא תחותיה ולא לד' סטרי עלמא והוא ממלא כל עלמין
ואסחר לון מכל סטרא' כו'. ע"כ. וראה גם ב'שיר היחוד' (ליום שלישי)
וז"ל: סובב את הכל, ומלא את כל, ובהיות הכל אתה בכל. ע"כ.

ט. ראה ב'תיקוני זוהר' שם: לית אתר פנוי מנייה, כנשמתא
דאשתכחת בכל אבר ואבר דגופא [-אין מקום פנוי מן אור א"ס
ב"ה, שהוא כמו נשמה הנמצאת בכל אבר ואבר של הגוף ומחיה
אותן]. ע"כ.

שמושך יסוד מלמעלה אינו מתעבה ומתלבש כלל, וזהו סוד 'אור'
של מעשה בראשית שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו וכו', והוא
מ"ש ב'זוהר' תרומה דף קס"ו וקס"ז בענין 'אור מים רקיע' וכו', הרי
בחינה זאת נקרא 'אור' שהוא רוחניות הספירות וכו'. ונבאר בחינת
ה'מים' שהוא בבחינת ס"ג, [כי 'אור' בחינת ע"ב], הנה טיפה הנ"ל
שהוא בחינת נרנ"ח צריכה להתלבש בלבוש דק כדי לרדת למטה,
ואמנם היא בעצמה אינה נגשמת ונתעבה מכמו שהיתה למעלה
כנ"ל, אמנם נעשית לה לבוש דק שהוא 'דם אדם' וכו', והנה זאת
בחינה הב' הוא בחינת לבוש דק אל בחינת הראשונה הנקרא 'אור'
'מוח' וכו', וטעם קריאתה 'מים' הוא, כי בהיותה 'אור' הוא הוראה
שהיא זכה בתכלית ואין בה התלבשות ועביות כלל, ואחר שנתלבשה
בלבוש דק מאד נקרא 'מים', שכבר המים הם עבים ומלובשים מעט,
אלא שהם זכים יותר משאר חומרים אך יש בה קצת עביות וכו'.
ועתה צריך לעשות לה בחינה הנקרא 'רקיע' בבחינת שם מ"ה וכו'
והוא בחינת ה'בשר', והענין שאחר שאותה הטיפה שהיתה 'אור' נעשה
בה לבוש דק הנקרא 'מים' ע"י שם ס"ג וכו', לכן צריך עתה לעשות
לה לבוש ב' יותר עב, והמים יקראו ויעשו 'רקיע', שכאשר יבא זה
הולד לאויר העולם ויצא מבטן אמו הנה אז יהיה בבחינת 'רקיע'
מגושם ומלובש ונקרא וכו'. והרי נתבאר ג' בחינות ע"ב ס"ג מ"ה,
שהם בחינת 'אור מים רקיע', שהוא 'מוח בשר ודם' וכו'. ונבאר עתה
ענין ב"ן דהה"ן היכן נרמז בטיפה זאת, הנה נתבאר בזוהר [פרשת]
לך לך (עו: עו:). שהקב"ה מברך לנשמה בק' ברכאן כמנין ל"ך ל"ך'
וכו', הם בחינת 'ק' ברכאן שמקבלת הטפה בעוברת דרך ב"ן זה
שביניה, ביסוד שבה, ואח"כ יורדת בחינה זאת בז"א עד היסוד שבו,
והרי נשלם טיפת מ"ד וכו', והם בחינות 'אור מים רקיע', וק' ברכאן'
כנ"ל שהוא עור החופה על כולם. ע"כ. ועיי"ש באורך. [וענין זה מבואר
גם להלן ב'נתיב היחודים' (שביל הרביעי). עיי"ש באורך].

ד. ראה בגמרא שבת שם: מאי דכתיב (ישעיה לג ו) 'והיה
אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת' וגו', 'אמונת' זה סדר
זרעים. ע"כ. [וביאר רש"י שם: 'סדר זרעים'. שעל אמונת
האדם סומך להפריש מעשרותיו כראוי. ע"כ. ובתוספות שם
ביאר: 'אמונת זה סדר זרעים'. מפרש בירושלמי, שמאמין בחי
העולמים וזורע. ע"כ].

ה. כי רבינו הביא דברים אלו בתחילת 'נתיב אמונה' להורות שכל
האמור כאן הם משורשי האמונה, שיש להאמין בכל אלו המדרגות
של גילוי והשגחת אור אין סוף ב"ה. וכעין זה ראה בספר 'אור
עינים' לבעל 'דמשק אליעזר' (ח"א, ערך 'אמונה', כ"ג ע"ג) שהביא כעין
דברי רבינו בזה"ל: 'אמונת זה סדר זרעים' שהכל הוא בהשגחת

קכז):. 'וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כּוֹלָם' (נחמיה ט ו), וּמַגְדִּיל וּמְשַׁפֵּיעַ לָהֶם מִיָּמֵי הַחֹסֶד, לְהַחְיֹתָם וּלְהַעֲמִידָם עַל עַמְדָּם, שְׂיִהְיֶה לָהֶם מְצִיאוֹת, 'וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַזֹּאת' (נראשית טס). 'מֵאָה שְׁעָרִים', שְׁשָׁם נִצְטַטְּיָרוּ כָּל הַמְצִיאוֹת לְרִקְיעַ וּלְכָלִים,

ביאור משולב

הפסוק (בראשית שם) 'וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַזֹּאת', כי מילת 'וימצא' רומז אל כלל ה'מציאות', שהיא הקיימת מכח 'אור' אין סוף^{יב}. ודרגא השלישית של המשכת אור העליון הנקראת 'רקיע', הוא שנאמר בהמשך הפסוק שם 'מֵאָה שְׁעָרִים', שהוא לשון 'שיעורים' ומידות, לפי שְׁשָׁם [-בדרגא זן] נִצְטַטְּיָרוּ כָּל הַמְצִיאוֹת לְבַחֲנֵת רִקְיעַ וּלְכָלִים, בסוד ה'כלים' של הספירות ופרצופים העליונים^{יג}, ויש לידע ולהאמין כי גם דרגא זו נאצל ונמשך מכח

בארץ ההוא, כי הוא סוד הזרעת 'אור' העליון בכל העולמות הנקראים 'ארץ'^{יד}. ודרגא השניה הנקראת 'מים', הוא סוד המשכת 'מימי' אור העליון של 'אין סוף' בתוך העולמות בסוד ה'קו'^{יז}, שעל זה נאמר (נחמיה ט ו) 'וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כּוֹלָם', כי ה'אור' אין סוף מחיה את כל העולמות^{יח}, וּמַגְדִּיל וּמְשַׁפֵּיעַ לָהֶם אֶת מִיָּמֵי הַחֹסֶד^{יט}, כדי לְהַחְיֹתָם וּלְהַעֲמִידָם עַל עַמְדָּם שְׂיִהְיֶה לָהֶם מְצִיאוֹת קיימת ולא יתבטלו^כ, ועל דרגא זו אמר

הערות וביאורים

הוא. ע"כ. וראה בזה גם ב'היכל הברכה' (במדבר כח ג, קפ"ב ע"ד). ונקט כאן רבינו בלשונו 'ומגדל', כי דרך ה'מים' להגדיל את האילן כנודע, [ראה ב'עץ חיים' (שער כה סופ"ו): כי אין המים הנכנסין בשרשי האילן נעשין הן עצמן גוף האילן, רק הם מגדילין האילן. ע"כ. וראה שם (שער לד סופ"ו)].

זו. כי השפע בסוד 'ואתה מחיה את כולם' הנ"ל הוא לצורך 'קיום' העולמות כמבואר ב'זוהר הרקיע' (פי' הארז"ל לספד"צ, קכ"ב ע"א וע"ב) וז"ל [בתו"ד]: נמשכין ב' מיני השפע ע"י הזווג העליון, [א'] שפע ברכה וחירות וכו', [ב'] שפע חיות וקיום והעמדה לספירות, ואח"כ לכל הנמצאים, בסוד 'ואתה מחיה את כולם'. ע"כ. וכ"ה ב'שער מאמרי רשב"י' (כ"ט ע"א). [ובענין שפע הזה ראה גם ב'פרי עץ חיים' (שער נפילת אפים פ"ד): וכאשר אין איש מוסר על קידוש השם וכו', אז אין הזווג שלם וכו' רק להחיותו על עמדם לבד וכו'. ע"כ. וכ"ה ב'עולת תמיד' שם (שער נפילת אפים): אין הזווג שלם וכו' רק להחיותם ולהעמידם על עמדם לבד וכו'. ע"כ. והוא לשון רבינו כאן].

זו. [ולשון הפסוק 'בשנה ההוא', יש לפרש, כי שפע מימי החסד הנ"ל, נקרא 'שנה', לפי שיש בהם בחינת 'השתנות' והתעבות, וכמבואר ב'עץ חיים' הנ"ל (שער ל"ט פ"ה) שבחינת 'מים' יש בהם 'השתנות' והתעבות לעומת בחינת 'אור' שאינו משתנה כלל ע"ש. וכעין זה ביאר רבינו פסוק זה ב'זוהר חי' (תצוה קפ: קמ"ד ריש ע"א): 'וימצא בשנה ההוא, שמתפשטין החו"ג תרין עיטרין למקום השתנות וכו'. ע"כ. וע"ש. וראה בזה גם ב'זוהר חי' (פקודי רלא: רכ"ה ע"א וע"ב)].

יז. כי ענין 'רקיע' הוא בסוד קיצבה ו'מידה', שהוא בחינת 'כלים', וכמבואר ב'לקוטי תורה' (ישעיה מ', ק"ט ע"א) ש'רקיע' [של 'אור מים רקיע'] הוא בסוד מידת 'אמה' ו'חמשים שערי בינה' וז"ל [בדילוג]:

אמנם סוד 'רקיע' וכו' הוא סוד 'ושמים בורת תכן' (ישעיה מ יב), והענין אחר צאת זו"נ לחוץ אז נתעבה ונקרש ונעשה 'רקיע', ואז יש לו מציאות מדה אחרת, וזהו סוד 'אמה', כי הוא קו המדה ההולך ומתפשט ויורד ואומר עד כאן אור אחד וכו', כאדם שמוודד בקנה המדה ואומר מכאן ועד כאן יהיה בית ומכאן ועד כאן יהיה חצר וכיוצא, וזהו סוד 'ושמים בורת תכן', ד'זרת' הם סוד הני' שערי בינה, [כי ה'זרת' הוא כללות חמשה האצבעות (שער מאמרי רשב"י תרומה קסו: כ"א ע"ד)], שהם כללות זו"נ, שהם נ' אתון דשמע ישראל

י. כי דרגת 'אור' נקרא 'זרע' בסוד 'אור זרוע לצדיק' (תהלים צו יא), כדאיתא ב'זוהר' (תרומה קסו). וז"ל: והוא 'אור' אקרי 'זרע', דכתיב 'אור זרוע'. ע"כ. ודרגא זו הוא סוד ה'אור' של מעשה בראשית שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו וכו' כנ"ל בהערות בשם 'עץ חיים' (שער לט פ"ה), וה'אור' הזה נגנו בסוד 'אור זרוע לצדיק' כמבואר ב'פרי עץ חיים' (שער העמידה פ"ד) וז"ל [בדילוג]: והיה מאיר מסוף עולם עד סופו וכו', וגנוו הקב"ה לצדיקים, שהוא תוך יסוד דזעיר אנפין, כי שם מתלבש כנודע, ושם הוא גנוו לצדיק ההוא, והוא סוד 'אור זרוע לצדיק' וכו'. ע"כ. ע"ש.

יא. כי כל העולמות הם בסוד 'מלכות' הנקראת 'ארץ' כנודע, [ראה ב'זוהר' (רע"מ פנחס רמג): שכינתא אתקרי 'ארץ']. וסוד הענין הוא, כי כל העולמות וסוד הצמצום והמשכת אור הקו וכו', הכל הוא ב'נקודת המרכז' שהוא סוד 'נקודת המלכות', וכמבואר בדברי רבינו להלן (שביל גאות יב) וז"ל: הנה צימצם עוצם בהירותו ב'נקודת המרכז' שהיה כמוס עפ"ז והוא 'נקודת ציון' וכו'. ע"כ. וראה מה שנתבאר שם.

יב. כדאיתא ב'עץ חיים' (שער א פ"ב) וז"ל [בדילוג] והנה אחר הצמצום הנ"ל וכו' המשיך מן אור אין סוף קו אחד, ודרך הקו הזה נמשך ונתפשט 'אור אין סוף' למטה, ובמקום החלל ההוא האציל וברא ויצר ועשה כל העולמות כולם, וקו זה כעין צנור דק אחד אשר בו מתפשט ונמשך מימי אור העליון של אין סוף אל העולמות וכו'. ע"כ. וע"ש באורך.

יג. כדאיתא ב'שער ההקדמות' (מ סוע"ב): ועל ה'אין סוף' נאמר 'ואתה מחיה את כולם', כי הוא מחיה לכל העולמות, בהיותו מתלבש בתוכם. ע"כ. וכ"ה ב'שער הכללים' (סופ"ט). וראה גם ב'לקוטי תורה' (ישעיה מד, ק"ט ע"ב).

יד. כי אור קו א"ס נקרא 'מימי אור העליון' כנ"ל בשם 'עץ חיים' (שער א פ"ב), שהוא סוד 'מים' דבחינת 'אור מים רקיע', ונודע שבחינת 'מים' הוא בסוד 'חסד', כדאיתא ב'תיקוני זוהר' (תיקון יט לח): מים דא חסד. ע"כ. ובעוד מקומות]. ורבינו הזכיר כאן ענין ה'חסד', כי איירי כאן שפע התדירי לקיום העולמות [כדלהלן]. שהוא בבחינת 'חסד' כדי שלא יתבטלו העולמות, [ראה ב'אוצר החיים' (אמור, קידוש השם, מצוה רצו, ר"ד סוע"ב): המוכרח בשעתו לצורך חיות עולמות אינו נפסק, שלא יחרב העולם כי חפץ חסד

מהדורת לאנדוי

ספר

נתיב מצותיך

חלק ב'

הקדמה ודרך ונתיב להבאים בשערי החסידות ביאור תורת החסידות בפנימיות ועמקות דרך הקודש מקודש הקדשים אור שבעת הימים הבעל שם טוב מרן רבינו ישראל ב"ר אליעזר זיע"א עפ"י הקדמות מכתבי מרן האלוקי רבינו האר"י הח"י רבי יצחק לוריא אשכנזי זיע"א

חברו ויסדו על ידי יחיד בדורו בתורת החסידות הגאון הקדוש המפורסם בספריו הקדושים המקובל האלוקי האר"י הח"י נהירין ליה שבילי דרקייע כשבילי דנהר דע"ה מאריה דכולי תלמודי שר התורה ושר בית הזהר אדונינו מורינו ורבינו רשכבה"ג מרן

רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל סאפריין זצוקלה"ה

מקאמרנא

בהגאון הקדוש מורינו ורבינו רבי אלכסנדר סענדר זצוקלה"ה
אבדק"ק קאמרנא

יוצא לאור ברוב פאר והדר, מדוקדק בתכלית הדקדוק, מנוקד ומאיר עיניים, עריכה חדשה, ביאור משולב, עם הערות וביאורים וציזנים מספרי קודש ומשאר ספרי רבינו המתבר

ע"י מכון 'אור פני יצחק'
שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עיה"ק ירושלים תובב"א
שנת ה' תשע"ט לפ"ג

יחוד כסא השכינה

לְהֶאֱצִילוֹת הַקְּדוֹשׁ, כִּי הֲלֹא בְּצִלָּם אֱלֹהִים
עָשָׂה אֶת הָאָדָם (בראשית ט ו), וְלִכֵּן בְּפֶרֶט
בְּזִמְנֵי הַתּוֹרָה וְהַתְּפִילָּה הוּא יוֹתֵר מוֹכֵרָח,
וּבְזֶה תִּקְוֶל תְּפִילָּתוֹ וְתוֹרָתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה

אות א

[שְׁעַר הַיְחוּדִים] (פ"א, ט"ז ע"ג, לבוב ט"ו ע"ג,
יסוד ג): יחוד זה ראוי לאדם לכיין
[ו]להעריך פאלו הוא מדור וכסא

ביאור משולב

יחוד כסא השכינה

(א) 'כסא לאצילות' בתורה ותפילה. * (ב) כוונת עשר הוי"ת וניקודם. * (ג) כוונת שמות ס"ג ד'אוזן חוטם פה'. * (ד) כוונת ה' הוי"ת של עיי"ן. * (ה) 'כסא לקדושה' בהליכה והסתכלות וכיו"ב.

מְדוֹר וְכֶסֶף לְהֶאֱצִילוֹת הַקְּדוֹשׁ הַעֲלִיּוֹן, כִּי
הֲלֹא נֹאמַר בַּתּוֹרָה (בראשית א כז) 'וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ',
וְכֵן נֹאמַר (שם ט ו) 'בְּצִלָּם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת
הָאָדָם', וְלִכֵּן בְּפֶרֶט בְּזִמְנֵי לִימוּד הַתּוֹרָה
וְהַתְּפִילָּה הוּא יוֹתֵר מוֹכֵרָח שִׁיכוּיִן בְּכַךְ, וּבְזֶה
תִּקְוֶל וְתַעֲלֶה תְּפִילָּתוֹ וְתוֹרָתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה

אות א

יבאר יחוד שיעשה האדם כדי להיות כסא לשכינה ולאצילות, כי
האדם הוא 'צלם אלהים'. יחוד זה יכוין תמיד, ובפרט בתורה
ותפילה, ועל ידי זה יתקבל תפילתו ותורתו, ויקשר כל העולמות,
ויחול עליו קדושה עליונה:

[שְׁעַר הַיְחוּדִים] (פ"א, ט"ז ע"ג, לבוב ט"ו ע"ג, יחוד
ג): יחוד זה ראוי לאדם לכיין תמיד
במחשבתו [ו]להעריך את עצמו פאלו הוא

כסא
לאצילות'
בתורה
ותפילה

הערות וביאורים

ומדור וכסא אל אצילות וכו'. ע"כ. וראה עוד בהגהות הרמ"ז על
'ספר הכוונות ישן' (סדרי זיכור הנפש, עמו' ה) שביאר דהיינו עשר
ספירות דעולם האצילות, [וז"ל שם: מזל"ן] [משה זכותא; לי נראה]
שמכאן ראייה מוכחת שסתמן של י' ספירות האצילות בכללן הם
סוד ט' הוי"ת בניקודן הידוע, שהרי כתב שבזאת הכוונה נעשה
כסא ומדור לאצילות. ע"כ]. וראה גם להלן (באות ה) שכתב וז"ל:
בכל פרטיו יכוין כאלו הוא כסא לקדושה עליונה. ע"כ.
ו. ראה ב'שער רוח הקודש' (שם) שהביא מקודם גם פסוק זה.
ז. ר"ל, ולכן יש לאדם לכוין שהוא בסוד 'צלם אלהים' דהיינו
'כסא' לאצילות' וכו'. [וראה להלן ב'יחוד צלם אלהים' (אות ג)
שביאר דבפסוק נרמז שהאדם הוא גם 'צלם הוי"ה', וראה שם (אות
א) שביאר כיצד האדם הוא 'כסא' לד' אותיות של 'הוי"ה אחת',
וזהו בדרך 'כללות', ולפנינו יתבאר כיצד האדם הוא 'כסא' ל'עשר
הוי"ת', וזהו בדרך 'פרטות'. וראה בהערות להלן ב'יחוד צלם
אלהים' (ריש אות ב) מה שהבאנו בזה. ע"ש].
ח. ב'פרי עץ חיים' שם (שער הנהגת הלימוד פ"א) כתב כאן בזה"ל:
ובפרט קודם הלימוד וקודם התפלה. ע"כ. וראה גם בספר 'אור
הישר' (לר"מ פאפרוש, עמוד התורה ריש פ"ז) שכתב כאן וז"ל: קודם
שלומד או עושה שום דבר יכוין בזה. והוא דבר גדול מאד, ומזכך
הנפש, ומאירה הארה רבה ועצומה. ע"כ.
ט. ראה ב'שער רוח הקודש' (שם) שכתב כאן וז"ל: ובפרט בזמן
שהאדם מתפלל הוא יותר ראוי ומוכרח שיכוין בכך. ע"כ.
י. ב'שער היחודיים' דפוס לבוב נוסף כאן מילת 'תעלה'. וב'פרי

א. כך הוא לשון רבינו בתחילת 'נתיב החמישי'.
ב. יחוד זה מובא שם לאחר יחוד הקודם של 'מצולות ים',
[ובדפוס קארעץ חסר כאן מְסַפֵּר היחוד]. וכן הוא ב'שער רוח
הקודש' (יחוד כא, נ' ע"ד, דפוס ירושלים תער"ב נז:). וכן הובא ב'פרי עץ
חיים' (שער הנהגת הלימוד פ"א, פ"ג ע"ד). וראה יחוד זה גם ב'משנת
חסידים' (תפילת העשיה פ"א, משנה ד-ז).
ג. מילת 'תמיד' איתא ב'שער רוח הקודש' (שם) ו'פרי עץ חיים'
(שם). וראה בזה להלן (בסוף היחוד, אות ה) וז"ל: והוא סוד 'בכל דרכיך
דעהו' (משלי ג ו), ובפרט אם הוא בכל רגע יחשוב, ולא יעבור
המחשבה. ע"כ.
ד. כדלהלן (אות ב): כיצד, יחשוב האדם להכין ראשו וכו'. ע"כ. וכן
הוא להלן (אות ה) וז"ל: בכל רגע יחשוב, ולא יעבור המחשבה. ע"כ.
וכן הוא הלשון בשאר מקומות הנ"ל. אולם בסידור 'קול יעקב' (לר"י
קאפל, בתחילת 'תפילת העשיה', ל"א ע"א וע"ב) כתב בזה וז"ל: יעשה
עצמו כסא לקדושה, ונכון לאמרו בפה מלא ובמחשבה טהורה,
הריני מכיין לעשות עצמי כסא לקדושה, ראשי כסא להוי"ה וגו'.
ע"כ. וכן הוא הלשון בסידור רבי שבתי (שם, ל"ו ע"ב), ובסידור רבי
אשר (שם, כ"ז ע"ב).
ה. ראה לשון רבינו לעיל (בתחילת נתיב החמישי) שכתב שהוא יחוד
'כסא השכינה'. וראה גם ב'אוצר החיים' (ואתחנן, מצוה תכא, יחוד פ',
מ"ה ע"ד) שביאר כאן בזה"ל: ראוי לאדם להעריך עצמו כאלו הוא
'היכל יהו"ה' מדור לשכינה. ע"כ. וראה גם בסידור רבי שבתי (סדר
הלימוד באשמורת, בתחילתו) וז"ל: ותעשה כל גופך מרכבה לשכינה